

אין עניות במקום עשירות

בשיחת י"ב סיון שאל כ"ק אדמו"ר:

מדוע הביאו הנשיאים לנדבת המשכן רק שש עגלות, שהספיק לעבודת המשכן רק בדוחק. ותירץ: כיון ש"לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה", לכן, צריך כל דבר, להיות מנוצל לגמרי; ואם היו יותר משש עגלות, לא היו כל העגלות מנוצלים בתכלית, מאחר שגם שש עגלות מספיק (בדוחק) – לעבודת המשכן.

— • —

בגליון קלז (ש"פ בהעלותך) העיר ג.י. בליזינסקי:

יש לעיין דהא אנו מוצאים בכ"מ הכלל לגבי המשכן "דאין עניות במקום עשירות" (כמו בשבת קב, ב "רב אחא בר יעקב אמר אין עניות במקום עשירות" ופרש"י: "לא עשו דבר בצמצום אלא הכל מתחלתם דיים והותר", ע"ש) א"כ למה נדבו רק שש עגלות דהא נראה כעניות במקום עשירות?

— • —

בשיחת ש"פ שלח ענה כ"ק אדמו"ר על שאלתו, והואיל להגי' את השיחה (ראה צילום), ונדפסה בגליון קלח (ש"פ קרח):

משיחת ש"פ שלח, כ"ח סיון

הונהח ע"י כ"ק אדמו"ר ע"מ להדפיסה בקובץ

נתבאר (בהתוועדות די"ב סיון) שהנשיאים נדבו "שש עגלות צב... עגלה על שני הנשיאים"¹, ולא יותר (ע"ד שהיו י"ב בקר – לכא"א) – בהתאם למארז"ל לא ברא הקב"ה בעולמו דבר	אחד לבטלה, היינו, שכל ענין וכל פרט צריך להיות מנוצל לתכליתו, כדי שלא ישאר אפי' פרט א' לבטלה², ולכן, מאחר שהיו יכולין להטעין את כל המשכן על שש עגלות, אין צ"ל עגלות
--	--

ו"עשירות" הם ב' אופנים בסדר ההנהגה בחיים, ומוכן שכאשר העשיר מתנהג באופן של הרחבה ביחס לאופן ההנהגה דעני, אין זה לבטלה ח"ו – כי כך הוא אופן ההנהגה דעשיר, ועד"ז בנוגע לשימוש בכלי זהב כדי להשקות את התמיד, שזוהי אופן ההנהגה המתאימה לעשירת דביהמ"ק.

דוגמא לדבר: מאכלו של עני בחול אינו דומה למאכלו בשבתות וימים טובים, שבהם אוכל גם העני בשר שמן ויין ישן, ומוכן, שאין לומר שאכילת העני בשר שמן ויין ישן ביום השבת היא לבטלה ח"ו (מאחר שיכול לאכול בשר ויין סתם) – כי זהו אופן האכילה דיום השבת. ועד"ז מוכן בנוגע לאופן ההנהגה דעשירות, שאין זה לבטלה ח"ו.

משא"כ בנדו"ד – הרי אם היו מביאים עגלות נוספות, הרי השימוש בהם לא ה' בשלימותו, כי חלק מסויים מכחן של העגלות לא ה' מנוצל, והי' נשאר לבטלה ח"ו.

ומה שפרש"י⁵ "אין עניות במקום עשירות – לא עשו דבר בצמצום, אלא הכל מתחלת דיים והותר".

הנה כל זה ה' באופן ובמדת ההכנה למשכן (נדבת המשכן, בישול סמנים וכו'), ופשיטא שלאח"ז לא נשאר ה"והותר" לבטלה (שהרי נקדש וכו').

נוספות, ולא זו בלבד שהעגלה הנוספת היא מיותרת (לבטלה), אלא אם היו מביאים עגלה נוספת ומחלקים את כל המשא בין שבע עגלות, נמצא שישנו חלק מסויים בכל העגלות (גם בשש העגלות) שאינו מנוצל לתכליתו.

ושאלו על זה³: מאחר שעניי המשכן היו באופן של הרחבה, (ועד שבמקדש שני היו משקין את התמיד בכוס של זהב⁴), מפני ש"אין עניות במקום עשירות" – א"כ, מדוע ה' מספר העגלות בצמצום גדול כל כך, היפך ענין העשירות?!

והביאור בזה – בפשטות:

הכלל ד"אין עניות במקום עשירות" אינו שייך כלל להמדובר לעיל אודות ניצול כח העגלות במילואן שלא ישאר שום פרט לבטלה – כי גם כאשר ההנהגה היא באופן של עשירות, אין אפילו פרט א' לבטלה, ולדוגמא: כאשר היו משקין את התמיד בכלי של זהב – אין כאן שום דבר לבטלה ח"ל, כי הכלי של זהב נוצל בשלימותו. ועד"ז בנוגע לכלי שרת, שהם מקדשים כשהם מלאים דוקא⁵, היינו, כאשר כל הכלי מנוצל בשלימותו (כפי שהוזכר לעיל).

ואין להקשות שעצם ההשתמשות בכלי זהב כדי להשקות את התמיד הרי זה ענין של בזבז, מאחר שיכולים להשתמש בכלי שאינו עשוי מזהב, וא"כ, הרי זה לבטלה – כי "עניות"

(3) הערות וביאורים גליון לד (קל"ז).

(4) תמיד כט, ג.

(5) זבחים פח, א.

(6) שבת קב, ב. ד"ה אין.

בס"ד, יום ב' דר"ח תמוז

כ"ק אדמו"ר שליט"א

הננו חושבים להכניס הקטע דלהלן

- משיחת כ"ק אדמו"ר שליט"א דש"פ שלח מבה"ח תמוז, -

בגליון דהערות וביאורים דשבוע זו אי"ה.

...נחבאר (בהתוועדות די"ב סיון) שהנשיאים נדבו "שש עגלות

צב...עגלה על שני הנשיאים", ¹ ולא יותר (י"ב עגלות) בהתאם למארז"ל

לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה, ² היינו, שכל ענין וכל פרט

צריך להיות מנוצל לחכמתו, כדי שלא ישאר אפילו פרט א' לבטלה,

ולכן, מאחר שהיו יכולים להטעין את כל המשכן על שש עגלות, אין

~~צריך~~ עגלות נוספות, ולא זו בלבד שהעגלה הנוספת היא מיותרת

(לבטלה), אלא אם היו מביאים עגלה נוספת ומחלקים את כל המשא בין

שבע עגלות, נמצא שישנו חלק מסויים בכל העגלות (גם בשש העגלות)

שאין מנוצל לחכמתו, ~~כי כל עגלה ככתה לשאת אחד משש פסגות~~

~~המשכן, ובאחר ישנם שבע עגלות, מטעמים עלי' רק אחד משבע פסגות~~

המשכן.

ושאלו על זה: ³ מאחר ש~~שש~~ עניני המשכן היו באופן של הרחבה,

נצט שהיו משקיין את התמיד בכוס של זהב, ⁴ מפני ש"אין עניות במקום

עשירות" - א"כ, מדוע הי' מספר העגלות בצמצום גדול כל כך, היפך

ענין העשירות?!

והביאור בזה - בפשטות:

(1) נשא ז, ג. (2) במדב"ר יח, יח. (3) הערות וביאורים גליון

לד (קל"ז). (4) תמיד כט, ג.

עלי הגהה משיחת ש"פ שלח, כ"ח סיון - שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר ע"מ להדפיסה בקובץ